

ROTTERDAM CIRCUSSTAD

MEERJARENBELEIDSPLAN 2013 – 2016

H1. ROTTERDAM CIRCUSSTAD

1.1 Een jonge kunstvorm

De magie van het circus spreekt al eeuwen tot de verbeelding. Maar waar de toeloop voor het zien van exotische dieren (en mensen) heeft plaatsgemaakt voor protesten van dierenactivisten, heeft het traditionele circus zich ontwikkeld tot een nieuwe soort circus. Zonder dieren deze keer. Zonder zaagsel, maar mét de vruchten van een geslaagd huwelijk tussen traditionele circus-vaardigheden zoals mime, jonglage en acrobatiek en podiumkunsten als theater, dans en muziek. Dit levert circustheater op dat zich direct een weg baant naar het hart, dat verbaast, verwondert en de adrenaline door je lijf jaagt en waar tegelijkertijd plaats is voor ontroering en romantiek. De moderne beeldtaal en de interactie met andere, eigentijdse kunstdisciplines zoals urban en extreme arts geven het een actuele allure mee waarmee het circustheater klaar is voor de 21ste eeuw.

Als overwegend taallose kunstvorm met vertakkingen in vele culturen en disciplines is circustheater zeer internationaal en heeft het een verschijningsvorm in welhaast alle landen en culturen. Gevoed door die internationale inspiratie is het circustheater als discipline voortdurend in ontwikkeling en ontstaat een artistiek hoogwaardige en spannende vorm van podiumkunsten. Met hoogstaande circustechnieken, een sterke theatrale beeldtaal en sprekende, vaak humorvolle karakters, spreekt circustheater tot het hart, de ziel én het lichaam van de aanschouwer. Daarmee is het bij uitstek een kunstdiscipline die in multiculturele steden waar verschillende bevolkingsgroepen en generaties samenleven de interesse van brede lagen van de bevolking voor zich kan winnen: circustheater spreekt tot de verbeelding van zowel de doorwinterde theaterbezoekers als van de stadsbewoners in al hun verscheidenheid.

Circustheater biedt met adembenemende voorstellingen niet alleen een ideale culturele beleving; het is ook leuk om zelf te doen en laagdrempeliger dan je zou denken. Van krachtpatser tot snelle jongen, van slangenmens tot evenwichtskunstenaar, iedereen kan er zijn talent in kwijt. Circustheater versterkt creatieve vaardigheden. Daarnaast heb je relatief weinig dure voorzieningen nodig: met drie balletjes kom je al een heel eind. Uit onderwijs en gezondheidsoogpunt is het aantrekkelijk omdat het de motoriek stimuleert en obesitas tegengaat. Zodoende draagt circustheater bij aan de versterking van conditie, discipline, evenwicht, samenwerking en vertrouwen.

Uit ervaringen in het buitenland blijkt dat circus een sterk vernieuwende impuls kan geven aan het culturele, sociale en het economisch verkeer. Cirque du Soleil in Montreal is daar een bekend voorbeeld van. Circus draagt bij aan de sociale cohesie in wijken, zorgt voor (lokaal) economische expansie en maakt kunst breder toegankelijk.

In Nederland komen de ontwikkelingen op het gebied van circustheater de laatste jaren in een stroomversnelling. Mede doordat veel voorstellingen niet alleen in (kostbare) tenten gespeeld kunnen worden, maar zich ook lenen voor theater of plein, verspreidt het nieuwe circus zich steeds verder over het land en weet het een groeiend publiek aan zich te binden. Naast vele theaters en festivals die aandacht besteden aan circustheater, telt Nederland inmiddels twee professionele circusopleidingen, en twee internationale festivals waar circustheater vanuit verschillende invalshoeken gepresenteerd en ontwikkeld wordt.

1.2 Circusstad in Rotterdam

In Stichting Rotterdam Circusstad hebben Codarts Circus Arts, de Rotterdamse Schouwburg, het Luxor Theater en Circus Rotjeknor samen met de gemeente de handen ineen geslagen om van Rotterdam dé circusstad van Nederland te maken. In de stichting worden aanbod en marketing afgestemd en wordt gewerkt aan een goed klimaat voor de ontwikkeling van circustheater.

Met Rotterdam Circusstad is de basis gelegd voor een 'circusbeweging' die zich door alle lagen van de maatschappij en de culturele sector beweegt. Van wijkgebouw tot internationaal gerenommeerd theater, van workshops voor amateurs tot opleiding voor uitvoerend professional. Bijzonder is dat door deze brede opzet zowel alle fasen van talentontwikkeling (ontdekking, verdieping, opleiding, beroepspraktijk), als die van de productieketen (scheppen, produceren, presenteren, publieksonwikkeling) in de organisatie vertegenwoordigd zijn.

Rotterdam is de enige stad in Nederland waar op zo'n grote schaal rondom deze kunstvorm wordt samengewerkt en vormt daarmee een goede bakermat voor een spraakmakend festival. Door het circus nu aan zich te binden haalt Rotterdam een interessante en groeiende culturele markt naar zich toe.

Sinds haar oprichting in 2009 richt het samenwerkingsverband zich op drie speerpunten:

- Presentatie: Rotterdam Circusstad betreft het publiek bij circustheater via programmering in de twee theaters, het organiseren van een eigen Circusstad Festival en circusprogrammering bij anderen.
Partners: Rotterdamse Schouwburg, Luxor Theater
- Talentontwikkeling: Rotterdam Circusstad initieert werkt aan een doorlopende leerlijn, van jeugdige amateur tot professioneel circusartiest.
Partners: Codarts Circus Art, Circus Rotjeknor
- Educatie: Rotterdam Circusstad maakt actieve deelname aan circusactiviteiten door kinderen en jongeren van de stad mogelijk.
Partners: Circus Rotjeknor, SKVR, Rotterdams Offensief

Na een succesvol pilotjaar in 2009/2010 heeft de stichting inmiddels met succes twee festivals georganiseerd. Circusstad Festival is een ontmoetingsplaats waar talent, jonge professionals en internationale top elkaar ontmoeten en van elkaar leren, en waar het publiek zowel actief als passief kan kennismaken met circuskunst op hoog internationaal niveau. Nu reeds promoot Rotterdam Festivals het festival als 'nationale parel'. De ambitie voor de komende periode is om het festival door te zetten, en daarnaast structureel aandacht te besteden aan het ontwikkelen van presentatieplekken, talent en educatie van circuskunst.

1.3 Missie

Rotterdam Circusstad wil het culturele en maatschappelijke leven verrijken met de magie van de jonge kunstvorm circustheater. Rotterdam Circusstad grijpt de internationale ontwikkeling van circustheater aan om, geïnspireerd door de stad, haar bewoners en de aanwezige creativiteit het nieuwe circus in Nederland mede vorm te geven en daar een zo breed mogelijk publiek bij te betrekken. Rotterdam Circusstad streeft naar een goede sector voor presentatie, talentontwikkeling, participatie en educatie van circustheater en draagt daarmee bij aan een actieve en levendige internationale cultuurstad.

1.4 Visie

Bouwen aan een circusstad

Rotterdam Circusstad werkt aan een profiel van Rotterdam als echte circusstad die als zodanig beleefd en erkend wordt door bewoners, bezoekers en de (internationale) circustheater wereld. Daartoe bouwt de organisatie aan een sterke circustheater sector waarin zowel de talentontwikkelketen als de productieketen (van creatie tot publieksonwikkeling) ontwikkeld zijn. Samenwerking is daarbij één van de kernwaarden. Rotterdam Circusstad opereert vanuit een steeds groeiend samenwerkingsverband van organisaties die circustheater in Rotterdam willen ontwikkelen.

Rotterdam Circusstad draagt bij aan een goed klimaat voor de totstandkoming van nieuw werk. Circusstad Festival stimuleert artiesten door middel van afnamegaranties en talentontwikkelingsprojecten om zelf initiatieven te nemen. Zo ontstaat een ondernemende zelfstandige sector van makers die in nauw contact staat met het publiek. Tevens wordt zo Rotterdams talent onder de aandacht gebracht van programmeurs uit binnen en buitenland. Rotterdam wordt daarmee steeds meer een goed 'thuis' voor kunstenaars in deze sector, een stad waar artiesten na hun afstuderen graag blijven wonen.

Educatie en talentontwikkeling varen wel bij een brede basis van amateurbeoefening waarin verschillende leeftijdsgroepen actief zijn met verschillende uitingsvormen van circustheater. Een kans om de actieve beoefening te stimuleren doet zich voor nu Rotterdamse jongeren zich enthousiast tonen voor de verschillende moderne circusdisciplines. Rotterdam Circusstad bouwt hierop voort door kennis en ervaring te importeren en samen met de sectoren voor cultuur, welzijn en onderwijs te werken aan de ontwikkeling van een gecoördineerd aanbod voor educatie in de stad.

Als tweejaarlijks hoogtepunt creëert Rotterdam Circusstad het Circusstad Festival waar alle onderdelen uit de beide ketens gepresenteerd worden, en waar het publiek kan kennismaken met zowel de 'eigen' circusartiesten als met spraakmakende voorstellingen uit de rest van Nederland en het buitenland. Met dit aanbod wordt zowel een bovenregionaal publiek van fijnproevers aangesproken, alsmede een brede laag van de Rotterdamse bevolking. Circusstad Festival, is hét platform dat als vliegwiel fungeert voor ontwikkelingen in publieksbereik, talent en educatie voor circustheater.

Na import, export

Bouwend aan een circusstad dringt de analogie met de haven zich op. Vergelijkbaar met het komen en gaan van schepen, reizen circussen al eeuwen de wereld over om overal een onvergetelijke ervaring achter te laten. Datzelfde is nodig in Rotterdam. Het Nederlandse circustheater veld is in beweging maar nog klein in omvang en pril in de vorming van een eigen artistieke zeggingskracht. Het is daarom noodzakelijk om kennis en vaardigheden en inspiratie van over de grens te halen. Rotterdam Circusstad importeert de ideeën en inspiratie die als bouwstenen dienen voor de ontwikkeling van de Nederlandse circustheater sector.

Met ieder schip dat aanmeert kan Rotterdam Circusstad iets groeien. Op de kade vormt zich een almaar groeiend cluster van instellingen, organisaties en bedrijven die samen de circusstad vormen. In die stad bouwen we aan een sterk klimaat voor presentatie, talentontwikkeling, educatie op het vlak van circustheater. Rotterdam Circusstad is in die stad een projectontwikkelaar die steeds nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden smeedt om de circusstad mooier en completer te maken. Na een aantal jaren van import, ontstaat zo een krachtige sector met geïnspireerde kunstenaars en een goed netwerk om de in de stad gemaakte voorstellingen te exporteren.

Rotterdam wordt daarmee een echte circusstad die zich structureel in Nederland en daarbuiten profileert als stad waar hét gebeurt op het gebied van circustheater.

1.5 Doelstellingen

Rotterdam Circusstad wil bijdragen aan een levendige binnenstad, een sterk cultureel klimaat en een goed publieksbereik voor circustheater door Circusstad Festival verder te ontwikkelen, en de sector voor presentatie, talentontwikkeling en educatie van circustheater in Rotterdam verder uit te bouwen.

De ontwikkeling van het **festival**, en de **sector** zijn dus leidend. Het festival vormt het hoogtepunt in de circusprogrammering van de organiserende partners, heeft een sterk aanzuigende werking op deelnemers en publiek, en dient door een brede opzet zowel artistieke, als educatieve, maatschappelijke en economische doelen. Zodoende is het festival een belangrijk vliegwiel voor de ontwikkeling van de sector als geheel.

Festival: Met Circusstad Festival creëert Rotterdam Circusstad een tweejaarlijks internationaal circustheaterfestival, dat de ontwikkeling van circustheater stimuleert, dat beoefening van circustheater bevordert, en dat de belangstelling ervoor vergroot onder makers van alle niveaus en bezoekers uit het hele land.

Rotterdam Circusstad wil:

- Een inhoudelijk programma bieden waar het moderne (professionele) circus zich als kunstdiscipline kan presenteren en waar het Nederlandse veld zich kan spiegelen aan het internationale veld;
- Een podium en inspiratiebron zijn voor makers van alle niveaus en zo de artistieke ontwikkeling van circustheater stimuleren. Daarbij stimuleert en presenteert Rotterdam Circusstad crossovers op met stedelijke kunstvormen, waaronder urban arts;
- Een zo omvangrijk en breed mogelijk publiek betrekken bij het festival en enthousiasmeren voor circustheater;
- Een toonaangevende kunstdiscipline toevoegen aan Rotterdam Festivalstad. Hierbij wordt een bovenregionale- en op termijn internationale uitstraling nagestreefd.

Sector: Rotterdam Circusstad wil een bijdrage te leveren aan de duurzame ontwikkeling van de circussector door het stimuleren van amateurbeoefening, talentontwikkeling en de creatie van circustheater.

Rotterdam Circusstad wil:

- Zorgen voor een goed klimaat voor presentatie en publieksoontwikkeling in Rotterdam, onder andere door de theaters te adviseren over hun circusprogrammering.
- Bijdragen aan een goede en doorlopende lijn voor talentontwikkeling in circustheater; Bijdragen aan de culturele ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid van jeugdige Rotterdammers en jong talent;
- Meer, en vooral nieuwe mogelijkheden creëren voor jongeren om actief circustheater te beoefenen. Met dat aanbod aansluiten op de interesses van jongeren op het vlak van stedelijke kunstvormen zoals urban dance, freerunning en extreme arts;
- Inhoudelijke vernieuwing van circustheater bewerkstelligen door samenwerking tussen makers op het gebied van circustheater en andere disciplines zoals (urban) dans en theater te stimuleren. Te denken valt bijvoorbeeld aan André Gingras, Dance Works, de Ashton Brothers, het HipHopHuis en Connie Janssen die bij het eerste festival zei: *“had ik dit gezien op mijn 12e, dan was ik nu circus artiest geweest!”*
- De creatie en presentatie van nieuw werk stimuleren; onder andere door samen met andere podia en festivals een afnamebeleid af te spreken.

1.6 Positie

Rotterdam & Regio: Aanjager en visitekaartje van een ontluikende sector

Rotterdam Circusstad is aanjager van ontwikkelingen in de circustheater sector, stimuleert participatie en productie, ontwikkelt educatief aanbod en presenteert voorstellingen in theaters, in de buitenruimte, en op Circusstad Festival.

Circusstad Festival is het moment waarop de circusstad naar buiten treedt. Voor de deelnemers (studenten, gezelschappen en amateurs) is het festival iets om naartoe te werken, voor de podia een kans om in contact te treden met nieuwe publieksgroepen.

Rotterdam Circusstad streeft naar een structurele positie naast de voornaamste kunstfestivals van de stad zoals Operadagen Rotterdam, Gergiev Festival, De Internationale Keuze, Motel Mozaïque, en het IFFR.

Beoefening	Rotjeknor, CityCircus, SKVR, maatschappelijke instellingen
Talentontwikkeling	Talentklas, HBO Codarts Circus Arts
Productie	Amateur: Rotjeknor, CityCircus Studenten: projecten met Dance Works, André Gingras, De Dansers en This is Rotterdam de Circus dinershow in HAL4 Prof: Circusmachine, circusgezelschap van ex-Codarts studenten
Presentatie	Rotterdam Circusstad bij Koninginnedag, openingen, festivals. Rotterdamse Schouwburg, Luxor Theater, Circusstad Festival

Nationaal & internationaal

Rotterdam Circusstad heeft zich met het jonge festival snel een positie verworven in de nationale culturele wereld. Nu Circo Circolo en Circusstad Festival om het jaar plaatsvinden, heeft Nederland ieder jaar een belangwekkend internationaal circusfestival in huis.

Rotterdam Circusstad heeft daarbij met haar stedelijke omgeving een eigen en voor circus bijzondere signatuur. Waar Circo Circolo zich volledig afspeelt in circustenten in de vrije natuur, beweegt Rotterdam Circusstad zich tussen de gebouwen, gebruikt de stad als decor en inspiratie en laat de stedelijke thema's en trends terugkomen in een vernieuwend circusprogramma. Ook richt het Rotterdamse festival zich nadrukkelijker op circustheater als iets waar je als kind of jongere zelf aan kunt meedoen, op het festival op de circuswerkplaats of in een workshop, en daarbuiten structureel bij de educatieve partners in de stad.

Al na één editie heeft Circusstad Festival zich bekend gemaakt onder programmerend Nederland. Vele programmeurs en impresariaten bezochten de tweede editie, waarna de vaak nagelnieuwe internationale producties herhalingsbezoeken en tournees in Nederland tegemoet konden zien. Hetzelfde willen wij bereiken voor de producties van eigen bodem, die zo grotendeels op 'commerciële' basis tot stand kunnen komen.

Rotterdam Circusstad participeert in diverse nationale en internationale netwerken. Als resultaat van deze betrokkenheid blijft de organisatie steeds voorop lopen in het signaleren van trends, wordt ze uitgenodigd om te participeren in internationale co-producties en Europese projecten. Andersom beschikt de organisatie over goede kanalen om het Rotterdamse werk onder de aandacht te brengen bij professionals in het buitenland.

H2. TERUGBLIK

In haar nog korte bestaan heeft Rotterdam Circusstad al een aantal mooie successen op haar naam staan. Het enthousiasme van deelnemers, een prima publieksbereik en een positieve pers laten zien dat het moderne circustheater alle potentie heeft om zich als kunstvorm te nestelen in de harten van liefhebbers en artiesten en goede aanknopingspunten biedt voor een laagdrempelige culturele en sportieve participatie.

2009 / 2010 Pilotjaar: Start van de samenwerking

In 2009 nam Codarts, Hogeschool voor de Kunsten het initiatief om de Rotterdamse 'circusminded' instellingen samen te brengen. Doel was om middels een pilotproject te verkennen of vanuit deze samenwerking een impuls kon worden gegeven aan het aanbod voor presentatie, educatie en participatie van circustheater in Rotterdam. Tijdens het pilotjaar maakten kinderen in de verschillende wijken kennis met circustheater via workshops, werd geïnvesteerd in een doorlopende leerlijn voor circustheater en was circustheater middels spraakmakende activiteiten zichtbaar in de stad aanwezig. Twee theaters startten dit jaar een structurele lijn circustheater in hun programma. De nieuwe samenwerking werkte inspirerend en resulteerde in de oprichting van Stichting Rotterdam Circusstad.

2010: Eerste editie Circusstad Festival

Het pilotjaar werd afgesloten met de eerste editie van Circusstad Festival in de meivakantie van 2010. Het werd een geslaagd festival. Met een gevarieerd programma werd een statement gemaakt voor circustheater als kunstdiscipline. Ook bood het festival velen een laagdrempelige kennismaking met circus als kunstvorm om zelf te doen. Interessant was ook de link naar de typisch stedelijke uitingsvormen als Hiphop en Free Running. Deze onderdelen, het stedelijke festivalterrein op het Schouwburgplein, alsmede de mogelijkheid om zowel in het theater als in circustenten te programmeren, droegen bij aan een typisch grootstedelijke uitstraling. 11.000 mensen bezochten het festival.

Zowel vanuit makers en het professionele netwerk, als vanuit publiek en media werd ruimhartig belangstelling getoond en ontving de organisatie vele positieve reacties.

2011: Tweede editie Circusstad Festival

Met de tweede editie werd een forse sprong voorwaarts gemaakt, zowel door de uitbreiding naar zeven dagen, als in de uitstraling. Het festivalhart bood een volwaardige festivalervaring; een doorlopend voorstellingsprogramma werd afgewisseld met gratis presentaties, workshops en gezellige faciliteiten voor eten en drinken.

Het programma bood toonaangevende en vernieuwende voorstellingen, alsmede een aantal voorstellingen waarin het stadse of urban karakter van het festival goed tot uitdrukking kwam. Ook presenteerden deze keer alle jaargangen van Codarts Circus Arts zich op het festival en was het festival gastheer voor jeugdcircussen uit het hele land. Meer dan 17.500 mensen bezochten het programma, waaronder programmeurs uit het hele land. Sommige gezelschappen verlieten het festival met diverse speeloptyes op zak.

In ontwikkeling 2012: CityCircus

Met CityCircus worden nieuwe manieren ontwikkeld om circustheater beoefening door jongeren te stimuleren. Aan de basis ligt de signalering dat de mogelijkheden voor jongeren (12-20) om aan circustheater te doen nog beperkt zijn en niet aansluiten op de interesses en behoeften van deze doelgroep. Rotterdam Circusstad voorziet met CityCircus in nieuw cursusaanbod, talentontwikkeling en in de promotie van Circustheater als vrijetijdsbesteding. Door samen te werken met partijen die reeds met jongeren werken zoals de SKVR, en het Rotterdams Offensief, wordt direct vanaf het begin een stevig bereik gerealiseerd.

H3. INHOUDELIJKE AMBITIES

3.1 Relatie missie en taken

Rotterdam Circusstad voorziet samen met haar partners in een compleet aanbod voor circustheater, waarin in principe 'alle honken' bezet zijn. Maken we echter een vergelijking met andere disciplines zoals muziek, theater of dans, dan is het veld voor circustheater nog erg smal en moet met node gewerkt worden aan meer massa als humuslaag voor de sector. Willen we aan de missie beantwoorden en Rotterdam echt tot circusstad laten uitgroeien, dan is het nodig om in brede zin door te bouwen aan de ontwikkeling van educatie, talent, productie, presentatie en publiek. Rotterdam Circusstad speelt daarin een stimulerende rol en neemt taken op zich op het vlak van:

Presentatie: Rotterdam Circusstad presenteert spraakmakend en laagdrempelig circustheater zowel op het tweejaarlijkse festival, als in de reguliere programmering van de Rotterdamse Schouwburg en de Luxor Theaters. Daarbuiten grijpt de organisatie alle kansen om circustheater in de stad te presenteren, bijvoorbeeld op Koninginnedag, het kerstdiner van de Gemeente Rotterdam, de Wereldhavendagen, of door deelname aan programma's van het OT Theater, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, of de Rotterdamse Orgeldagen. Daarmee draagt Rotterdam circusstad voelbaar bij aan de culturele levendigheid in de binnenstad.

Educatie en talentontwikkeling: Rotterdam Circusstad stimuleert zowel op het festival, als daarbuiten de actieve beoefening van circustheater onder kinderen en jongeren, en biedt kansen aan studerend talent of jonge professionals. Samen met professionele organisaties voor (cultuur)educatie creëert Rotterdam Circusstad nieuwe mogelijkheden om circustheater te beoefenen binnen bestaande faciliteiten. Op Circusstad Festival is er ruim aandacht voor educatieve onderdelen en zijn er speciale trajecten voor jeugdcircussen. Ook biedt het festival ruimschoots podia waar jeugdcircussen, amateurs en studenten zich kunnen presenteren.

Publieksoontwikkeling: Rotterdam Circusstad werkt aan een groeiend publieksbereik voor circustheater dat aansluit op de samenstelling van de stad. Dat wordt merkbaar in de tenten en zalen, waar een meer gemêleerd en jonger publiek komt dan gebruikelijk voor theater, maar zeker ook in de deelname aan actieve circustheater beoefening, bijvoorbeeld tijdens de CityCircus activiteiten in de jaren dat er geen festival is.

Coördinatie van het stedelijke circustheater aanbod. De artistiek leider van Rotterdam Circusstad is tevens circusprogrammeur van de Rotterdamse Schouwburg en programma-adviseur van het Luxor Theater. Hetzelfde geldt voor het educatieve aanbod in de stad. Circusstad coördineert de ontwikkeling van een complete route voor educatie en talentontwikkeling door samenwerking met de verschillende partners. Hierdoor ontstaat een goed afgestemd aanbod dat recht doet aan de ambities met circustheater in Rotterdam.

Initiatiefnemer en aanjager voor nieuwe initiatieven. Rotterdam Circusstad houdt een scherpe blik op de sector en signaleert maatschappelijke kansen en eventuele tekortkomingen in het aanbod. Daarop inspelend smeedt de organisatie plannen en samenwerkingsverbanden om circustheater in Rotterdam tot bloei te brengen.

3.2 Artistieke signatuur Rotterdam Circusstad

Circustheater is volop in ontwikkeling, in Nederland maar vooral ook daarbuiten. Door de verwevenheid met locale tradities en de veelheid aan disciplines is er een enorm scala aan stijlen en sferen die gezamenlijk 'het moderne circustheater' wereldwijd vormgeven. De uitdaging is om in dat enorme aanbod keuzes te maken die én de juiste kwaliteit weerspiegelen én iets bij kunnen dragen aan de vorming van het circustheater in Nederland.

Met de eerste twee edities van Circusstad Festival is een schets gemaakt van de visie op circustheater met voorstellingen die goed aansluiten bij het karakter en het DNA van de stad en haar bewoners. Daarmee verwierf het festival direct de titel van 'nationale parel' van Rotterdam Festivals. Het hieronder beschreven profiel zal niet als keurslijf, maar als kompas, richting geven aan de programmering van Rotterdam Circusstad.

Stadse smoel

Rotterdam Circusstad presenteert voorstellingen die stads zijn, rauw, met rafelranden. Bij voorkeur wordt gekozen voor kruisbestuivingen met stedelijke kunstvormen zonder dat de aloude circustraditie helemaal uit het oog wordt verloren. Kwaliteit met oog voor avontuur. Dit sluit aan bij de karakterisering van het programma dat er zowel 'volks/populair' als meer experimenteel werk te zien is. Daarmee is de programmering ook een afspiegeling van de identiteit van onze partners.

De programmering in de tenten en op het plein fungeert als brug tussen voorstellingen met een heel toegankelijke, vrolijke maar toch geen 'platte' uitstraling en vernieuwende prikkelende voorstellingen. De cross-overs tussen bijvoorbeeld het Hiphophuis en Freerunners enerzijds en circusstudenten anderzijds brengen over en weer nieuwe inspiratie en zorgen voor een goede inbedding in de stad en haar stedelijke kunstvormen. Die hedendaagse stadse smoel met referenties naar de traditie is kenmerkend voor Rotterdam Circusstad.

Menselijk circus

Hoofdcriterium bij de programmakeuze is de wijze waarop de voorstelling het publiek weet te raken. Daarbij wordt gezocht naar oorspronkelijkheid en theatrale zeggingskracht die verder gaat dan het circustrucje zelf. Circustechnieken van hoog technisch niveau en een sterke lichaamsbeheersing zijn vaardigheden die nog steeds de kern van de voorstellingen vormen. Nieuw is echter dat in het moderne circustheater voorbij wordt gegaan aan het 'hoger/snelser/harder/meer' en de circusdramaturgie zich verder en verder ontwikkeld. Daarmee krijgen de voorstellingen een persoonlijke touch en een autonome zeggingskracht.

Het Nederlandse Circustheater

Rotterdam Circusstad toont en stimuleert met het festival de Nederlandse ontwikkelingen door het programmeren van nieuwe Nederlandse voorstellingen en presentaties en van de twee circus HBO-opleidingen. De eerder genoemde stedelijkheid en vernieuwing blijven ook daarbij een belangrijk selectiecriteria.

Het circusveld is merkbaar in beweging. Zo zijn er groepen die vanuit dans of theater flirten met circustheater, zoals CW Boost of De Dansers. Interessant is ook de opkomst van enkele jonge Nederlandse circusgezelschappen. Sinds 2010 komen jaarlijks nieuwe Nederlandse circusartiesten de arbeidsmarkt op. Vaak zijn dat initiatiefrijke creatieve mensen die met een flinke dosis lef en gevoel voor ondernemerschap nieuwe initiatieven starten. Denk bijvoorbeeld aan TENT, die met hun eerste voorstelling *Loop* succes oogstten tijdens Circusstad Festival 2011. Of de Circusmachine, een initiatief van Rotterdamse alumni die vaak een rol spelen tijdens evenementen zoals Rotterdamse Orgeldagen of Koninginnedag. Zo veel mogelijk zal Circusstad Festival een stimulerende rol spelen in deze ontwikkeling door deze nieuwe generatie circusartiesten op het festival te presenteren.

Ook de opleidingen roeren zich. Zo spelen alle studenten van Codarts Circus Arts jaarlijks mee in voorstellingen, waarbij wordt gewerkt met choreografen en regisseurs van buiten de school. Zo gaat Codarts een meerjarig samenwerkingsverband aan met choreograaf André Gingras die erg vertrouwd is met freerunning en acrobatie. Door deze interactie met de stad en stedelijke kunstvormen is Rotterdam een motor voor vernieuwing, een broedplaats waar internationale ontwikkelingen en stedelijke tendensen opgepikt worden en een plek krijgen in de vorming van nieuwe generaties circusartiesten.

In welke richting het Nederlandse circus zich precies gaat ontwikkelen is nog niet te zeggen. Toch zien wij in de sterke tradities van urban arts, moderne dans, locatietheater en mime interessante inspiratie voor een Nederlandse circusstroming à la het wereldwijd populaire '*Dutch Design*': minimalistisch, experimenteel, innovatief, onconventioneel en met (droog) gevoel voor humor.

De wereld in Rotterdam

Rotterdam Circusstad introduceert op het festival spraakmakend en vernieuwend internationaal werk. Nederlandse premières zijn geen harde vereiste maar wel van grote meerwaarde. Daarbij kijkt de organisatie zowel naar de ontwikkelingen in Europa als elders in de wereld.

Frankrijk heeft een rijk productieklimaat en bijzondere performers en regisseurs (zoals de gelauwerde *Le Boustrophédon* uit 2010) maar ook uit Scandinavië, België en Groot Brittannië komen nu spannende makers en projecten. Het prikkelende werk uit deze contreien hangt nauw samen met de kwaliteit en de eigenheid van de opleidingen in Stockholm, Brussel en Londen. Alle drie de opleidingen zorgen voor technisch sterk geschoolde jonge professionals, maar begeleiden de studenten ook heel goed in het ontwikkelen van hun eigen, oorspronkelijke signatuur. Daarmee krijgt het veelal serieuze, filosofische Franse circus, nu concurrentie van een nieuwe esthetiek met lichtere, beeldend strakke, frisse voorstellingen zonder opsmuk en met de nodige zelfspot en kwinkslagen naar het traditionele circus. De komende edities zullen makers van deze scholen zeker een plek vinden in het programma.

Rotterdam Circusstad houdt de ontwikkelingen in Europa nauwgezet in de gaten, maar verliest daarbij de rest van de wereld niet uit het oog. Immers, ieder werelddeel kent zijn eigen circus/acrobatie tradities, van Rusland en China tot Marokko, Tunesië en Brazilië.

Rotterdam Circusstad loopt voorop in het presenteren van voorstellingen die het publiek intense combinaties bieden van deze culturele tradities en hedendaags circustheater. Zo opende het festival in 2010 met de voorstelling *Chouf-OuChouf* van Groupe Acrobatique de Tanger; een samenwerking tussen Zwitserse choreografen en Marokkaanse acrobaten. In 2011 opende Circolombia, een samenwerking tussen The Roundhouse uit London en een Colombiaans jongerencircus het festival. Hun betrokkenheid ging zelfs verder doordat zij vervolgens meerdere social circus projecten verzorgden. Deze werden zeer gewaardeerd en zorgden voor een boost aan het zelfvertrouwen van de deelnemende jongeren.

Dergelijke samensmeltingen tussen werelddelen en culturen enerzijds en artistieke opvattingen, concepten en tradities anderzijds sieren ook bij volgende edities het affiche. . Voor 2013 valt te denken aan '*Lost in Music*' van de Engelse performer Rose English, Shanghai Acrobatic Troupe en National Glass Centre England (première 2013).

3.3 (Artistieke) ontwikkeling van de organisatie

3.3.1 Ontwikkeling festival

Circusstad Festival zorgt een week lang voor een levendige circussfeer in de binnenstad door zowel op het Schouwburgplein als in de theaters te programmeren en kleine guerrillavoorstellingen verspreid over het centrum te spelen.

Rotterdam Circusstad heeft er voor gekozen om het festival niet alleen in de theaterzalen, maar juist ook in het hart van de stad, op het Schouwburgplein te doen plaatsvinden; een plek waar alleen zelfdragende tentconstructies kunnen worden geplaatst. Deze 'beperking' daagt ons uit het nieuwe circus letterlijk in een nieuw jasje te steken en bepaalt zo mede het gezicht van het festival. De referentie van de traditionele circustent komt te vervallen, maar maakt plaats voor een strakker festivalterrein dat een mooi spanningveld oplevert met de stedelijke omgeving. Ook de beperkte hoogte van de tenten kan worden ondervangen, door het spectaculaire luchtwerk, chinese pole, freerunning, technieken die hoogte vereisen buiten te programmeren.

Verder programmeert het festival steeds doelgerichter voor doelgroepen die op de verschillende locaties en momenten verwacht worden. Zo zijn er overdag op het Schouwburgplein veel gezinnen met kinderen, is bij het avondprogramma de leeftijd hoger en is de namiddag bij uitstek een goed moment om jongeren en 'startende stedelingen' aan te trekken. Het biedt dan ook een goede balans tussen voorstellingen voor alle leeftijden en ouder publiek maar ook tussen jong en ervaren, Nederlands en internationaal, gratis en betaald en de verschillende disciplines.

Educatie / participatie

Circusstad Festival is bij uitstek een moment waarop kinderen en jongeren zelf aan de slag willen. Het festival biedt hiervoor ruimschoots mogelijkheden in circuswerkplaatsen en workshops en masterclasses. Om de aanwezigheid van zo veel internationale ervaring optimaal te benutten, wordt aan alle gezelschappen gevraagd of zij naast hun voorstelling ook workshops en masterclasses willen verzorgen. Veel gezelschappen hebben ook affiniteit met social circus en het werken regelmatig met achterstandsjeugd. Rotterdam Circusstad geeft ook deze kwaliteit van circus in het festival een plek.

Cursustrajecten zoals die in de aanloop naar vorige festivals plaatsvonden, worden voortaan los van het festival als onderdeel van CityCircus in de tussenliggende jaren georganiseerd.

Talentontwikkeling

Om het Nederlandse circustheater landschap mede tot bloei te brengen en groeikansen te organiseren voor de jeugd, is er grote aandacht voor talentontwikkeling. Dat begint met masterclasses door de bezoekende artiesten, zoals hierboven beschreven. Vervolgens wordt met zowel Codarts Circus Arts als met Acapa, de Tilburgse circus-HBO samengewerkt, met als gevolg dat bijna alle circusstudenten van Nederland op het festival hun talenten tonen. Jaarproducties, afstudeervoorstellingen en losse nummers krijgen allen een passend podium.

Ook jong professioneel talent krijgt ruimschoots aandacht. Nieuwe voorstellingen en initiatieven van jonge Nederlandse makers, waaronder de alumni van de beide opleidingen worden waar mogelijk omarmd en gepresenteerd. Daarbij is het interessant om de Nederlandse alumni te zien optreden naast jong talent uit Scandinavië, België of Engeland. Tenslotte stimuleert Rotterdam Circusstad het eigen initiatief en ondernemerschap van jong talent door hen via mini-productieopdrachten uit te dagen een leuke festivalvoorstelling te creëren die zij vervolgens ook op andere festivals kunnen spelen.

3.3.2 Ontwikkeling van de sector

Rotterdam Circusstad speelt als netwerkorganisatie een initiatiefrijke en stimulerende rol bij de ontwikkeling van een volwaardige circustheater sector in Rotterdam en Nederland. De volgende ambities spelen daarbij een rol.

Stimuleren beoefening van circustheater

Onder de titel CityCircus neemt Rotterdam Circusstad initiatieven om het aanbod voor circustheater, met name spannend aanbod voor jongeren te vergroten. Door slimme samenwerkingverbanden aan te gaan is de organisatie in staat om slagvaardig en efficiënt nieuw aanbod voor de beoefening van circustheater tot stand te doen komen.

En dat is nodig. In vergelijking met het veld voor amateur muziek- of dansbeoefening, is het circustheater veld nog erg smal. Analoog aan andere sectoren zou een breder aanbod wenselijk zijn zodat beter wordt aangesloten op de verschillende niveaus, leeftijdsgroepen en leefstijlgroepen en uiteindelijk meer kinderen en jongeren deel kunnen nemen. Signalering is dat waar het circustheater aanbod voor kinderen en voor (hbo)studenten goed ontwikkeld is, de mogelijkheden voor jongeren (12-25) om aan circustheater te doen nog zeer beperkt zijn en niet voldoende aansluiten op de interesses en behoeften van deze doelgroep.

Het animo is daarentegen, zo merkten wij bij eerdere activiteiten, ruimschoots aanwezig. Circustheater is laagdrempelig, leuk en het biedt creatieve uitdagingen voor mensen met allerlei interessegebieden en capaciteiten. Met CityCircus verzilvert Rotterdam Circusstad die voordelen voor de stad Rotterdam en wordt een bredere basis van actieve circus amateurs gecreëerd.

Stimuleren talent, ondernemerschap en nieuwe producties

Nieuw is de ambitie om met een laboratoriumprogramma jonge makers uit te dagen tot het creëren van nieuw werk vanuit een meer ondernemende invalshoek. Via een wedstrijdformule krijgt één groep studenten en één groep jonge professionals een gelegenheid voor het maken van een voorstelling/installatie die acht dagen lang doorlopend gespeeld kan worden op Circusstad Festival en waarvoor entree geheven kan worden. De bedoeling is dat zij na het festival op eigen initiatief met de voorstelling op tournee gaan langs festivals en evenementen.

Op die manier stimuleert Rotterdam Circusstad de totstandkoming van nieuw werk van eigen bodem, alsmede het ondernemerschap van de nieuwe circusartiesten. Rotterdam Circusstad brengt vervolgens via het festival en haar netwerk van programmeurs de producties onder de aandacht brengen van de potentiële markt. Een volgende stap is de ambitie om samen met Codarts, theaters en impresariaten een nieuwe Nederlandse professionele productie op te tuigen. Rotterdam Circusstad zal hier niet de eindregie in nemen, maar als aanjager en mede-initiatiefnemer fungeren.

Tenslotte is Rotterdam Circusstad benaderd door het Fonds Podiumkunsten voor een traject om de professionele talentontwikkeling extra kracht bij te zetten. Het betreft een project voor pas afgestudeerde circusstudenten om het gat tussen studie en praktijk te slechten en de creatie van nieuw Nederlands circustheater te stimuleren. In januari volgt een uitvoeriger gesprek hierover met het fonds.

Internationalisering *Na import, export!*

Rotterdam is een wereldstad met een wereldhaven en staat cultureel gezien midden in het internationale speelveld. De internationale oriëntatie is onlosmakelijk verbonden met het DNA van de stad. Rotterdam Circusstad ziet internationalisering als essentieel instrument voor de versterking van het circustheater klimaat in Rotterdam en Nederland. Immers, de meest belangwekkende ontwikkelingen vinden (nu nog) in het buitenland plaats. Het contact met de internationale gemeenschap is dan ook onmisbaar als bron voor inspiratie en praktische samenwerking om het Nederlandse circustheater tot bloei te brengen.

Rotterdam Circusstad participeert in diverse nationale en internationale netwerken zoals:

- Programmeursoverleg, overleg van ongeveer twintig Nederlandse en Vlaamse programmeurs waar Rotterdam Circusstad één van de initiatiefnemers van was.
- Circostrada, het Europese platform voor circus en straattheater
- Fedec, de Europese federatie van Europese Circushogescholen
- Circomundo: koepelorganisatie van Nederlandse jeugdcircussen
- Unpack the Arts in 2013 Europees project i.s.m. Circostrada en Circuscentrum Gent
- Nauwe banden met Circuscentrum Gent en El Circo Del Fuego in Antwerpen.
- Nauwe contacten met vele Europese programmeurs, festivals, artiesten en gezelschappen. Onder andere met de stedelijk in zekere zin vergelijkbare plekken zoals The Roundhouse in Londen en La Villette in Frankrijk.

Behalve belangwekkende, prikkelende internationale groepen naar Nederland te halen wil Circusstad ook motor en promotor zijn voor het Nederlandse circustheater in het buitenland. Immers, doordat de voorstellingen meestal taallos zijn, is de potentiële afzetmarkt voor circustheater voorstellingen veel groter dan voor het reguliere theater. Rotterdam circusstad voert een actief uitnodigingsbeleid om buitenlandse programmeurs en promotors naar het festival te trekken zodat zij kennis maken met de Nederlandse producties.

3.4 (artistieke) activiteiten 2013-2016

3.4.1 Twee edities van Circusstad Festival, 2013 en 2015

Circusstad Festival vindt in de oneven jaartallen plaats in de meivakantie en duurt zeven dagen. Overdag is er een laagdrempelig programma op het Schouwburgplein; 's avonds wordt er vooral in de theaters geprogrammeerd.

Voorstellingen

De voorstellingen sluiten aan op het artistieke profiel. Bij de invulling wordt gezorgd voor een goede balans in spectaculair-theatraal, nationaal-internationaal, alle leeftijden-wat moeilijker, gratis-betaald, meedoen-kijken en de vertegenwoordiging van de verschillende disciplines.

Crossovers

Rotterdam Circusstad zoekt kruisbestuivingen op met stedelijke 'urban' kunstvormen. Steeds meer zijn deze disciplines zich een plek aan het veroveren in het circusdooim. Zo staan hiphop en freerunning inmiddels op het lesprogramma van Codarts Circus Arts. Ook in het ontwikkelen van cursusaanbod voor jongeren spelen deze disciplines een rol. Circusstad organiseert in het festival een crossover met kunstgezelschappen of sportverenigingen.

Workshops / educatie

Tijdens het festival zijn er veel momenten waarop je mee kunt doen om circusdisciplines uit te proberen of te verbeteren in workshops of masterclasses. Daarnaast worden er twee duidelijk losstaande workshop zones ingericht: één gericht op kinderen met een laagdrempelige kennismaking met circusdisciplines, en één gericht op jongeren met workshops op urban en extreme disciplines als bascule(wip), acrobatie(piramides), freerunning, hiphop, chinese pole.

Talentprojecten

Talentprogrammering: Alle leerjaren van Codarts Circus Arts en een groot aandeel van de Tilburgse Circus opleiding ACAPA presenteren zich op het festival.

Circuslab: een aantal jonge makers krijgt de kans voor het festival een mini-voorstelling te maken, in een formule die na het festival op andere plekken kan spelen.

Amateurprogramma

De voorstellingen van verschillende jeugdcircussen vormen een vaste waarde in het programma. Dagelijks is een ander jeugdcircus uit Nederland te gast. Zij krijgen een masterclass, spelen hun voorstelling op het festival en bezoeken het programma. Aan het begin van het festival is er een speciale jeugdcircus dag, waarvoor meerdere jeugdcircussen tegelijk worden uitgenodigd. Van tevoren studeren zij delen van een gezamenlijke regie/flashmob in die op het festival gepresenteerd wordt, tevens wordt met alle deelnemers samen één montagevoorstelling gemaakt. Ook zal de winnaar van de BNG Circusprijs voor jeugdcircus te zien zijn. Circus Rotjeknor viert in 2013 zijn 20-jarig jubileum en zal op het festival haar jubileumvoorstelling spelen.

Parade!

In de aanloop naar- en tijdens het festival worden diverse mini-voorstellingen gegeven op drukbezochte locaties in de stad. Koninginnedag is daarvoor een uitgelezen moment: het mes snijdt dan aan twee kanten. Door op deze en andere momenten op allerlei drukbezochte plekken te spelen draagt Rotterdam Circusstad op een positieve manier bij aan de levendigheid en sfeer in de stad, terwijl tegelijkertijd het festival gepromoot wordt.

Professionals

Circusstad Festival is een ontmoetingsplek voor professionals uit de circustheater sector, vele makers, programmeurs en organisatoren komen naar het festival om voorstellingen te bekijken, ideeën op te doen en elkaar te ontmoeten. In het festival worden enkele sectorgesprekken georganiseerd over actuele ontwikkelingen in het circustheater. Rotterdam Circusstad participeert ook in een Europees project 'unpack the arts' waarin tien journalisten uit tien landen naar het festival zullen komen om de voorstellingen te recenseren en zo de kennis en ervaring over circustheater onder deze belangrijke beroepsgroep te verspreiden.

3.4.2 CityCircus, 2014 en 2016

Rotterdam Circusstad is het platform voor de afstemming en ontwikkeling van het circus aanbod in de stad. Juist in de jaren dat er geen festival plaats vindt, zet de organisatie onder de noemer CityCircus in op het stimuleren van nieuwe educatie- en talentprojecten en het voorbereiden van nieuwe partnerships. Een aantal projecten die in het festival gepresenteerd worden zal in deze periode voorbereid worden.

Leven in de binnenstad: Extreme Circus Arts Day

Eén dag in de meivakantie staat het Schouwburgplein in het teken van circustheater van en voor jongeren. Hiervoor wordt een programma neergezet met flitsende voorbeelden van extreme circus, aangevuld met korte presentaties en workshops.

Hiervoor wordt gewerkt met de circusacademies van Rotterdam (specialist in jonglage, acro, chinese pole, tumbling) Brussel (bascule, rad, Chinese pole) en El Circo del Fuego (Antwerps jeugdcircus gespecialiseerd in extreme arts), eventueel aangevuld met Rotterdamse urban dancers en freerunners. Daarmee brengen we circusdisciplines naar Rotterdam die nu in Nederland nog nauwelijks worden beoefend.

Meer cursussen voor jongerencircus

Rotterdam Circusstad vindt het voor de ontwikkeling van de sector belangrijk dat circustheater op meer plekken en in verschillende verschijningsvormen beoefend kan worden. Daartoe neemt Rotterdam Circusstad het initiatief in het smeden van samenwerkingsverbanden met instellingen voor cultuureducatie of urban dance, om gezamenlijk nieuw aanbod te creëren en te testen. Het vervolg moet dan door de betreffende instelling zelf worden opgepakt. Streven is om iedere editie van CityCircus tenminste op één nieuwe plek een circuscursus te initiëren.

Leven in de binnenstad: optredens in de buitenruimte

Rotterdam Circusstad zal zich ook in deze jaren met kleine voorstellingen verspreid over de binnenstad presenteren, zoals Koninginnedag. Tevens blijven de partners inspelen op kansen om zich te manifesteren bij andere gelegenheden.

Educatie: Workshops door internationale circusartiesten

Regelmatig doen circusgezelschappen de stad aan voor het verzorgen van optredens. Rotterdam Circusstad grijpt de kans aan voor het organiseren van workshops of social circus projecten. Zowel de Rotterdamse Schouwburg als het Luxor Theater hebben toegezegd om in hun gesprekken met circustheatergezelschappen een workshop voor deelnemers aan CityCircus voor te stellen.

Talentklas: Zondagscursus bij Codarts voor geïnteresseerd circustalent

Net zoals bij muziek, dans en turnen de begeleiding van talent vanaf jonge leeftijd een voorwaarde voor het bereiken van een hoog internationaal niveau. Jong circustalent kan in Nederland via een jeugdcircus vorm geven aan zijn passie, maar de directe verbinding met het vakonderwijs is vooralsnog niet aanwezig. De talentenklas is erop gericht om getalenteerde jongeren van 15 tot 19 jaar die van circus hun beroep willen maken een stap verder te helpen via een vooropleidingstraject. Zij worden in Rotterdam via CityCircus en nationaal via de jeugdcircussen uitgenodigd auditie te doen voor een langdurig traject.

H4. PUBLIEKSBEREIK

4.1 Over topkunst en volksverheffing

Rotterdam heeft een lange en goede verhouding met de kunsten. Al decennialang zijn 'topkunst' en 'volksverheffing' daarbij de nagestreefde doelen. Circustheater sluit daarop goed aan. Enerzijds is de artistieke kwaliteit bijzonder en prikkelen de voorstellingen het intellect. Anderzijds is circustheater laagdrempelig, taalloos, van alle culturen en met rake humor en verbazingwekkende techniek aansprekend voor brede lagen van de bevolking.

De ontwikkeling van circustheater als topkunst opent de weg naar een nationaal publiek van cultuurliefhebbers. Door het circustheater nu te omarmen, kan Rotterdam zich nationaal en internationaal profileren als culturele voorloper. Aan de andere kant willen we werken aan een bredere beoefening van circustheater en zo bijdragen aan de culturele ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid van jeugdige Rotterdammers en jong talent. Daarmee leggen we direct een fundament onder de jonge Nederlandse circustheater sector.

Opname in het gemeentelijke cultuurplan opent de weg om het incident van het festival te overstijgen en de circuscommunity structureel uit te gaan bouwen. Een mooie basis is al aanwezig via de initiatiefnemende instellingen. Door structurele aandacht te besteden aan de marketing zal Rotterdam Circusstad de komende jaren verder bouwen aan een band met een steeds groeiend publiek. Op die manier gaat circustheater steeds meer een wezenlijk deel uitmaken van het culturele en maatschappelijke leven in Rotterdam. Deze richting slaat ook aan bij het publiek. In onderzoek door Bureau Beerda blijkt dat 90% van de bezoekers van plan is het festival opnieuw te bezoeken. Het programma scoorde een rapportcijfer 8.

4.2 Doelgroepen

Jongeren: 10 t/m 25 jaar Stad

19 % van de Rotterdamse bevolking, cultureel divers, niet veel te besteden

Als bezoeker, overwegend geïnteresseerd in laagdrempelige culturele evenementen

Als deelnemer, diverse interesses, circus sluit goed aan bij urban lifestyle van de jeugd

Kansrijk om meer bij circustheater te betrekken.

Mosaic¹: doorzetters (kinderen), studentikozen en startende stedelingen

Gezinnen met kinderen: Stad en regionaal

40% van de Rotterdamse bevolking, houden van laagdrempelige culturele evenementen.

Deze groep is goed aanwezig op het festival maar kan nog groeien, onder andere door het stimuleren van generatiebezoek en het betrekken van grootouders.

Mosaic: doorzetters

Cultuurliefhebbers Nationaal

Meer ervaren cultuurpubliek, o.a. de achterban van de theaters.

Deze groep is goed aanwezig op het festival maar kan nog groeien, onder andere door een betere (en eerdere) nationale bekendheid te realiseren.

Mosaic: Startende stedelingen, welgestelden, seniore cultuurliefhebbers

Professionals Internationaal

Netwerk van artiesten, gezelschappen, programmeurs en organisatoren

Zowel het Nederlandse veld als internationale netwerken, overwegend Europees.

Maar ook: bedrijfsleven dat als sponsor of via arrangementen betrokken raakt.

¹ Mosaic is een doelgroepsegmentatiesysteem dat veel gebruikt wordt door onder andere Rotterdam Festivals. Het systeem segmenteert Nederlandse huishoudens op basis van sociaal-demografische en economische kenmerken, levensstijl, en andere psychografische gegevens in 44 lifestyle typen.

4.3 Doelstellingen

Meer publiek bereiken: Dekkingsgraad onder bestaande publiek vergroten

Ambitie is om te groeien naar 25.000 bezoekers bij het festival in 2015.

Daarbij moet het betalende bezoek meegroeien met het bezoek aan de gratis activiteiten.

Ander publiek bereiken: Meer jongeren en cultureel diverse publieksgroepen

Scoorde het festival de laatste editie goed onder de groepen *gezinnen met kinderen* en *cultuurliefhebbers*, onder *jongeren* en *cultureel diverse publieksgroepen* is een impuls nodig.

Meer actieve beoefening Bredere basis voor amateurveld

Groei van de actieve beoefening van circuskunst door het vergroten van de capaciteit.

Speciale aandacht voor jongeren.

Netwerk betrekken Programmeurs en makers

Als bron van kennis en inspiratie, om kansen te kunnen creëren voor Rotterdamse talenten en om de stad in de rest van Nederland en het buitenland te profileren als circusstad, is een goede band met professionals uit het internationale veld noodzakelijk. Rotterdam Circusstad wil een pro-actieve rol spelen in stedelijke, nationale en Europese netwerken.

4.4 Strategie verhoging publieksbereik

Werken aan een circus community

Met als vertrekpunt het netwerk van partners, deelnemers en publiek willen we de circuscommunity uitbouwen. Door steeds nieuwe partners en doelgroepen te betrekken en door ontmoetingsmomenten te creëren rond evenementen, openingen en voorstellingen wordt het gezelschap circusliefhebbers steeds bonter en groter. Zo zijn er naast de 'eigen instellingen' inmiddels contacten en samenwerkingsverbanden met diverse partijen in de stad en daarbuiten, bijvoorbeeld SKVR, Dance Works/André Gingras, Rotterdams Offensief, Circomundo, programmeursoverleg en jeugdcircussen.

Passende programmering:

Zowel in het festivalprogramma, als bij de tussenliggende activiteiten is de inhoud van het programma vertrekpunt voor het aanspreken van nieuw en meer publiek.

- Aansluiting op jongerencultuur met inhoudelijk programma (crossover o.a. door samen te werken met bestaande organisaties voor jongerencultuur in de stad)
- Aansluiting op culturele diversiteit met programma uit herkomstlanden / de wereld
- Mogelijkheden om 'zelf te doen' uitbreiden, juist ook met spectaculaire disciplines.
- Een substantieel aandeel voorstellingen voor alle leeftijden;
- Het streven naar een 'spiegeltent' met mogelijkheden voor bedrijfsarrangementen.

Profilering in de stad:

Rotterdam Circusstad en de partners profileren zich veelvuldig met voorstellingen en presentaties: bijvoorbeeld op de R'Uitmarkt, Rotterdamse Orgeldagen, Koninginnedag, Cultuurfestival Alexandrium en Wereldhavendagen. Daardoor kunnen heel veel mensen kennismaken met circustheater.

Publiciteit

Rond het festival wordt een brede campagne opgezet. Maar doordat de organisatie meer structureel wordt ingericht ontstaat ook de mogelijkheid om meer en vaker met het publiek te communiceren. Rond belangrijke momenten zoals Circusstad Festival en de Extreme Circus Arts Day worden campagnes opgezet. Aanvullend zal Rotterdam Circusstad doorlopend werken aan zichtbaarheid en bekendheid door samen te werken met de theaters, zich te profileren in social media, en te werken aan zichtbaarheid in de vrije media.

4.5 Communicatiemiddelen

De middelen hebben een uitstraling die past bij de karakteristieke stadsheid van het programma, maar met voldoende referentie aan het traditionele circus om een breed publiek te kunnen overtuigen. De warme romantiek van het oude circus, maar ook de brutaliteit en spanning van het moderne circustheater komen erin terug. Per activiteit en festival wordt een doelgerichte uitwerking van de communicatiemiddelen gemaakt, daarbij spelen de volgende middelen een rol:

Online:	Website en social media als centrale spil: van eerste kennismaking tot achtergrondinfo, terugblikken en trailers, blogs, digitale flyers, banners.
Video:	Korte filmpjes van de voorbereidingen en een videoverslag gemaakt.
Outdoor campagne:	Onder andere A0-posters, Abri's, Stationsposters
Indoor campagne:	Onder andere A2 Posters, Specifieke flyers, Programmaboekjes
Free publicity:	Mediabenedering zowel regionaal (breed publiek) als nationaal (cultureel bijzonder evenement) en internationaal (vakgenoten)
Parade!	Kleine optredens op strategische plekken in de stad om de mensen te laten merken dat er circustheater in de stad is.

4.6 Evaluatie

Na afloop van de activiteiten wordt steeds uitvoerig geëvalueerd: De kwantitatieve evaluatie geschiedt op basis van kassagegevens, bezettingsgraad, media-aandacht en een analyse financiële gegevens. Hieruit blijkt of de beoogde kwantitatieve doelen zijn gehaald.

Kwalitatief wordt geëvalueerd in besprekingen met partners, bestuur, programmacommissie, artiesten en organisatie. Elementen die hierin een rol spelen zijn onder andere: kwaliteit van het programma, bevruchting van internationale acts met Nederlandse veld, bereik en samenstelling van het publiek, sfeer, profilering en ontwikkeling van talent. Bij de editie 2011 is gestart met deelname aan publieksonderzoek door Hendrik Beerda. Dit leverde waardevolle informatie op en zal bij komende edities van het festival wederom uitgevoerd worden.

Eén en ander wordt per activiteit opgenomen in een evaluatieverslag, jaarlijks wordt een jaarverslag opgesteld met een beknopt overzicht van de activiteiten en een financiële rapportage. De financiële afrekening komt tot stand in samenwerking met een administratiekantoor. Waar nodig in verband met de afwikkeling van subsidies worden accountantsverklaringen opgesteld.

H5. TALENTONTWIKKELING

Investering in de aanwas en begeleiding van jong circustalent is juist nu noodzakelijk. Enerzijds met het oog op de cultuurparticipatie en ontwikkeling van de Rotterdamse jeugd, anderzijds om daarmee een humuslaag te creëren als fundament onder het Nederlandse bestel van opleidingen, artiesten en gezelschappen. Nu komt nog een groot deel van de studenten aan de Nederlandse circushogescholen uit het buitenland. In onze visie moet dat steeds meer met talent van eigen bodem ingevuld worden. Wij zien zowel aanwezig talent, als vraag op de arbeidsmarkt voor docenten en activiteitenbegeleiders en artiesten. (o.a. bij festivals, cruises, dinnershows en kerstcircussen) Daarmee biedt educatie en talentontwikkeling op circusgebied nadrukkelijk méér dan zelfontplooiing; aan de horizon gloort een scala aan mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

Twee doelstellingen zijn daarbij leidend:

- Rotterdam Circusstad wil, samen met haar partners, werken aan **een compleet aanbod** in educatie en talent ontwikkeling. Gericht op de verschillende leeftijdsgroepen, niveaus en disciplines.
- Rotterdam Circusstad wil werken aan **meer aanbod**. De capaciteit van de cursussen en scholen is vooralsnog beperkt, zeker als het gaat om mogelijkheden voor amateurs en jongeren om aan circustheater te doen. Door samen te werken met andere aanbieders van cultuureducatie wil Rotterdam Circusstad werken aan een vergroting van het aantal plaatsen in cursussen en projecten, speciaal gericht op jongeren (12-24 jaar)

De weg daar naartoe is wat ons betreft een 'zijwaartse'. Stichting Rotterdam Circusstad heeft zeker ambitie om cursussen te ontwikkelen, maar niet om ze uit te voeren: daar zijn de bestaande en nieuwe partners beter voor toegerust. Daarom staat bij onderstaand overzicht een aantal kansen vermeld. Op die plekken zien wij een hiaat in het aanbod, animo bij potentiële deelnemers en partners waarmee een dergelijk aanbod tot ontwikkeling gebracht kan worden. In het project CityCircus dat in 2012 van start gaat wordt al geëxperimenteerd met die werkwijze. Rotterdam Circusstad wil zich de komend periode inspannen om dat verder van de grond te krijgen.

Educatie Binnenschools Niet rechtstreeks via Stichting Rotterdam Circusstad

Jeugdcircus Rotjeknor	Workshops binnen en buiten het basisonderwijs, tot ca. 12 jaar Bereik jaarlijks 20.000 kinderen, grotendeels via het onderwijs.
Circusacademie Hillesluis	Succesvolle Joint Venture van Circus Rotjeknor met enkele basisscholen om een structurele circus cursus te starten.
Kans	Samenwerking met brede school / schoolsportverenigingen op meerdere plekken in de stad.

Educatie Buitenschools CityCircus is onderdeel van Rotterdam Circusstad

Jeugdcircus Rotjeknor	Structureel cursusaanbod, deelnemers overwegend tot 14 jaar
CityCircus	<i>In voorbereiding:</i> jongerencursussen ism SKVR, 10-24 jaar speerpunt nieuwe circusvormen: urban- en extreme circus arts
CityCircus	<i>In voorbereiding:</i> cursus social circus ism Rotterdams Offensief met probleemjongeren, nieuwe circusvormen, 16 tot 24 jaar
Circusstad Festival	Vele workshops en masterclasses voor diverse doelgroepen, accent op jeugd en jongeren.
Kans	Meer aanbod creëren door samenwerking te zoeken met bijv. het HipHopHuis, Freerunners, gymnastiek/turnverenigingen

Kunstbeoefening vrije tijd CityCircus is onderdeel van Rotterdam Circusstad

Jeugdcircus Rotjeknor	2 optreedgroepen, overwegend met kinderen tot 14 jaar.
CityCircus	<i>In voorbereiding:</i> gezamenlijk optreedproject met amateurs uit verschillende cursussen in de stad.
Circusstad Festival	Diverse amateurvoorstellingen en projecten in het festival
Schouwburg	Podium voor de stad, o.a. CityCircus en Rotjeknor, Codarts.

Kunst met beroepsperspectief Circuslab is onderdeel van Rotterdam Circusstad

Codarts Talentklas	Zaterdagopleiding voor geïnteresseerd talent, 15 - 19 jaar voorbereiding op auditie
Codarts Circus Arts	De eerste Nederlandse HBO-opleiding tot circusartiest
Circusstad Festival	Presentaties van talent en jonge professionals op het festival.
Circuslab	Talentprogramma van Circusstad Festival: jonge makers presenteren een mini-productie
Oude Luxor Theater	Meerjarig convenant met Codarts voor het programmeren van de afstudeervoorstelling 'Take Off'

H6. LEVENDIGE BINNENSTAD

Openbare ruimte: een levendige binnenstad

Een ambitie die we vol overtuiging delen met de gemeente, is om in de binnenstad van Rotterdam te werken aan een levendige culturele sfeer. Rotterdam Circusstad beschikt met haar partners over een scala aan mogelijkheden om daar invulling aan te geven; van groots en spectaculair, tot klein en kwetsbaar.

Rotterdam Circusstad is extravert, aldoor op zoek naar nieuwe mogelijkheden om zich te manifesteren. Zo werkte de organisatie al mee aan stedelijke gebeurtenissen zoals Koninginnedag of het Gemeentelijk Kerstdiner, festivals zoals de Uitmarkt, Havendagen en Rotterdamse Orgeldagen en aan openingen zoals de heropening van het NAI. De Rotterdamse circussector laat zich zien, zoekt aansluiting bij ontwikkelingen in de stad, en draagt zo bij aan vernieuwende programmering van een levendige binnenstad.

Hoogtepunt is het tweejaarlijkse festival: dan 'verovert' Circusstad Festival een week lang het Schouwburgplein met een zeer zichtbaar en laagdrempelig programma. Dit overigens zonder het doel om eigen inkomsten te genereren uit het oog te verliezen. In die periode worden er ook veel 'parade-voorstellingen' gegeven op andere drukbezochte plekken in de stad, als promotie voor het festival en om meer van Rotterdam bij de festivalsfeer te betrekken. In de jaren dat er geen festival is, vindt wel een kleinschaliger, ééndaags programma plaats in het kader van CityCircus en de Schouwburgplein programmering. Ook worden de circuspartners, Rotjeknor voorop, met regelmaat gevraagd voor wijkfestivals en straatfeesten. Daarmee is Circusstad Festival niet alleen een tweejaarlijks incident, maar een terugkerende waarde in de buitenprogrammering van de stad.

Plinten gebouwen: nee.

Het behoort niet tot de mogelijkheden of ambities van de stichting om de plinten van grote gebouwen te openen of verlevendigen. Op verzoek zijn wij graag bereid om bij gelegenheid in programmerende zin een bijdrage te leveren.

H7. ONDERNEMERSCHAP

Risico delen: samenwerkingsformule en eigen inkomsten

Rotterdam Circusstad is een initiatief van sterke culturele instellingen.. Gezamenlijk hebben zij durf, ambitie en middelen ingezet om circustheater in Rotterdam tot ontwikkeling te brengen.

Voor de inbreng van de partners in het festival is afgesproken dat de instellingen hun eigen activiteiten voor eigen rekening en risico inbrengen in het festival. De theaters betalen elk de voorstellingen die binnen hun deuren plaatsvinden. Wél worden deze voorstellingen onder artistieke leiding van het festival geprogrammeerd. Ook Codarts levert een aanzienlijke inspanning door studenten van alle jaargangen op te laten treden en door deel te nemen aan speciale projecten zoals crossovers, jeugdcircus programmering en talentprogramma's. Hierdoor wordt een deel van het festivalprogramma geborgd, zonder dat daar financiële risico's voor de stichting aan vast zitten. Dit betreft ongeveer een kwart van het programma.

Voor het overige deel vraagt de organisatie bijdragen aan de Gemeente Rotterdam, fondsen en het publiek. De doelstelling qua kaartverkoop ligt voor de komende periode fors hoger. Om dat te bereiken wordt ingezet op publieksgroei, maar ook op het vergroten van het aantal betaalde voorstellingen en het doorvoeren van een prijsstelling die weliswaar laagdrempelig is, maar ook reëel in verhouding tot de kosten.

Bij de eerste twee edities heeft het festival veel particulier geld weten te vinden bij fondsen, bedrijven en partners. Zowel van fondsen in de regio als van de nationale cultuurfondsen kreeg de stichting belangrijke steun. Daardoor wordt tevens het belang onderstreept dat allerlei groepen en organisaties hechten aan het stimuleren van circustheater.

Inspelen op maatschappelijke trends en ontwikkelingen

Rotterdam Circusstad is het resultaat van de ondernemende instelling van de initiatiefnemers om een nieuwe trend in de culturele wereld te signaleren en te vertalen naar een concept dat meerwaarde heeft voor Rotterdam. Mooi is dat die meerwaarde zich op zowel cultureel vlak manifesteert, als in de versterking van sociale en economische en educatieve ontwikkelingen. Rotterdam Circusstad zal zich voortdurend inspannen om middels nieuwe initiatieven en partnerships, deze meerwaarden voor de stad en de bewoners te verzilveren.

Een voorbeeld is de werkwijze om door het verlenen van laboratorium-opdrachten, afname garanties en co-producties een rol te spelen in de totstandkoming (en export) van nieuwe voorstellingen van jong circustalent. Rotterdam Circusstad wil er aan bijdragen dat deze producties ook elders worden geprogrammeerd. Enerzijds ligt een samenwerking met impresariaten daarbij voor de hand, anderzijds wordt gestreefd naar het aangaan van co-producties en afnamegaranties met festivals en podia uit binnen en buitenland.

Nieuw financieel draagvlak

Nu het festival twee succesvolle edities op haar naam heeft staan, willen wij naast de steun van overheid en fondsen werken aan andere financieringsvormen, te weten:

Bedrijfsleven, diverse bedrijven reageerden bij de eerste edities enthousiast op de ontwikkelingen. Echter door een afwachtende houding, financiële crisis, en de laagdrempelige uitstraling heeft dat zich nog niet vertaald in substantiële sponsorships. Komende edities organiseert Rotterdam Circusstad nieuwe mogelijkheden voor bedrijven om aan te haken, bijvoorbeeld door de verkoop van arrangementen, donaties en relatiemarketing activiteiten.

Crowdfunding, een nieuwe trend is dat steeds meer het publiek –naast de kaartverkoop- wordt gevraagd om te doneren aan kunstvormen die zij mooi en belangrijk vinden. Vereiste is dat Circusstad beschikt over een eigen database. In het marketing hoofdstuk schetsten wij al dat steeds meer ingezet zal worden op het bouwen aan een circus community. Ervaring in het buitenland leert dat de investeringen voor de baten gaan. Dus in de aanloop naar het festival in 2013 wordt geïnvesteerd in het netwerk wat zich moet vertalen in een contante bijdrage aan de begroting in 2015.